

Noomi Carlsson
Utredare, Folkhälsa och sjukvård
Diarienummer: RJL 2018/637

© Region Jönköpings län 2018 | www.rjl.se | Foto: Johan W Avby

Innehållsförteckning

Inledning och kommentarer	4
Demografi barn och unga	5
Hälsotal för barn och unga.....	5
Allmän hälsa	5
Psykisk hälsa	6
Existentiell hälsa	6
Rökning.....	7
Intensivkonsumtion av alkohol	7
Barnets rätt till likvärdiga villkor och förbud mot diskriminering	8
Utbildning	8
Regionens naturbruksgymnasier	8
Hälsa- och sjukvård	8
Likvärdig tillgång till hälsovård	8
Böcker som stimulans av barnens språkutveckling i fortsatt fokus	8
Asylsökande.....	8
Barnsjukvård	8
Insatser psykisk hälsa	9
Föräldrastöd.....	9
Barnanpassad information och barns delaktighet	10
Information	10
Hälsa- och sjukvård	10
Delaktighet.....	10
Utbildning.....	10
Hälsa- och sjukvård	11
Goda levnadsvillkor för barn och arbetet med barn som far illa	12
Hälsa- och sjukvård	12
Tandvård.....	13
Gifrfri sjukvård för barn.....	13
Samverkan förskolor kommunerna	14
Samverkan skolor kommunerna	14
Barn som anhöriga.....	14
Inom psykiatri.....	14
Inom somatiska vården.....	14
Kultur och fritid.....	14
Länstrafiken	15
Barnahus verksamhet	15
Regionens barnrättsbaserade verksamhet	16
Styrdokument.....	16
Barnrättsombud	16
Utbildningar.....	16
Stärka barns rätt inom området skydd mot våld.....	16
Forskning	17

Inledning och kommentarer

Barnbokslut 2017 innefattar aktiviteter både från hälso- och sjukvården, Länstrafiken samt utbildning och kultursektorn. Syftet med rapporten är att ge en bild av verksamheterna ur ett barnrättsperspektiv. FN:s konvention för barnets rättigheter utgör ett grundfundament i samarbetet och samverkan med såväl länets kommuner som idéburna organisationer. Strategigrupp barn och unga som är en samverkan mellan hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län, skola och socialtjänst i länets kommuner ger ett stärkt skydd och lägger grunden för ett sammanhållet stöd för barnet.

Insatser och aktiviteter görs i olika stor omfattning inom regionen. Barnbokslutet garanterar ingen heltäckande bild. De hälsotal som lyfts fram för barn och unga från Folkhälsoenkät Ung 2017 ger samma bild som nationella data avseende psykisk hälsa och visar att flickor mår sämre än pojkar även över tid. De existentiella indikatorerna har en överordnad betydelse för den psykiska hälsan och har visats i andra studier och de pågående analyserna från vår studie kommer att bli intressant att följa.

Barnens tillgång till hälso- och sjukvård är god och den pågående utvecklingen av familjecentraler ger ett mer jämnt utbud i länet om än vissa mottagningar börjar bli små lokalmässigt. Överenskommelsen om vilka barn som ska vårdas på barnklinik istället för vuxenklinik är gynnsamt ur ett barnrättsperspektiv. Tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri har försämrats mycket beroende på personalbrist. Barnanpassad information har utvecklats ytterligare inte minst i samarbetet med 1177. Spridningen av arbetet med hygien i förskolan kommer att fortsätta i länet och är hälsofrämjande för barnen. Barn som ska vaccineras kommer att få bättre information via 1177. Barns rätt till delaktighet kan utvecklas ytterligare inom alla områden och de goda exempel vi lyfter via Barndialogen är värdefulla i fortsatta insatser.

Regionens gymnasieskolor har en tydlig struktur i arbetet för att alla ska kunna lyckas med sin skolgång. Den ökande andelen av elever med gymnasieexamen är glädjande. Kulturinsatserna för barn och unga i länet utgör 38,5 % av samtliga aktiviteter.

Länstrafiken ser barn och ungdomar som en viktig resenärsgrupp som ställer särskilda krav på trafikens tekniska utformning och bemötande. För att underlätta resande har en klassbiljett införts för förskolor, förskoleklass, grundskole- och gymnasieklass.

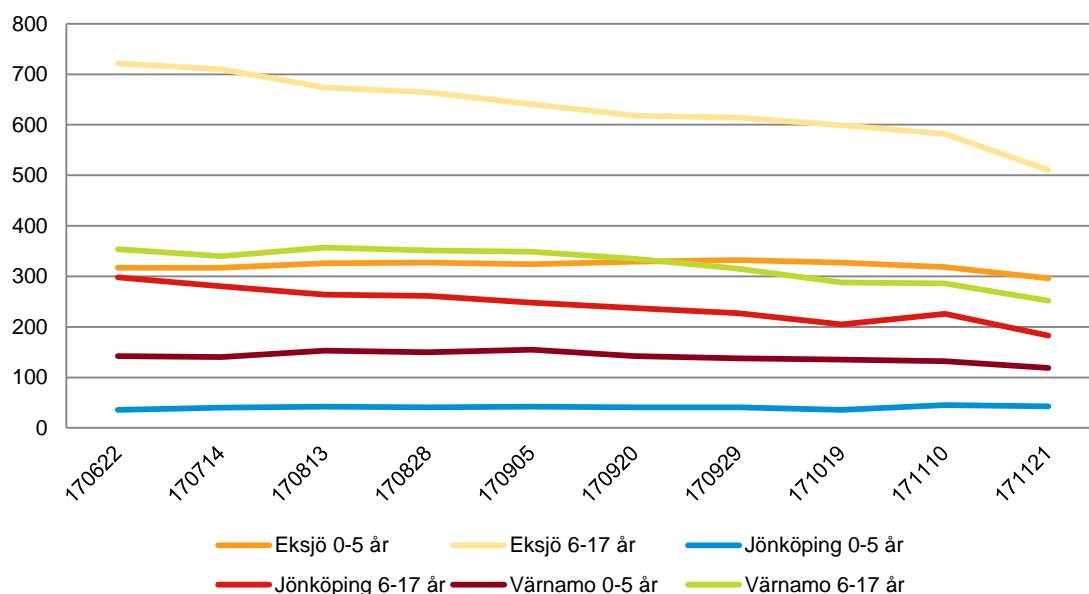
För att kunna följa arbetet med barn som anhöriga och barn som far illa ska mätningar genomföras per tertiäl under 2018 avseende familjeformulär, åtgärds-koder kopplat till det samt orosanmälan för barn som far illa. Barnrättsombud bör finnas på alla enheter inom vården för att barnrättsarbetet som helhet ska kunna fungera i praktiken och bli en naturlig del i vardagsarbetet.

Det goda samarbetet med Länsstyrelsen och länets kommuner när det gäller arbetet med och för barns rätt ur olika perspektiv utgör en bra grund för barn och ungdomar så Region Jönköpings län kan bli den bästa platsen att växa upp på.

Demografi barn och unga

Antalet barn och unga upp till 18 år är cirka 76 600 och utgör drygt 21 procent av den totala befolkningen i länet. Under 2017 var antalet asylsökande barn 1210 varav 182 var ensamkommande jämfört med 2016 då det var 1082 varav 185 var ensamkommande (Källa: SCB samt Migrationsverket). Diagrammet visar barn i asyl per länsdel och åldergrupperat 0-5 år samt 6-17 år.

Barn i asyl per länsdel

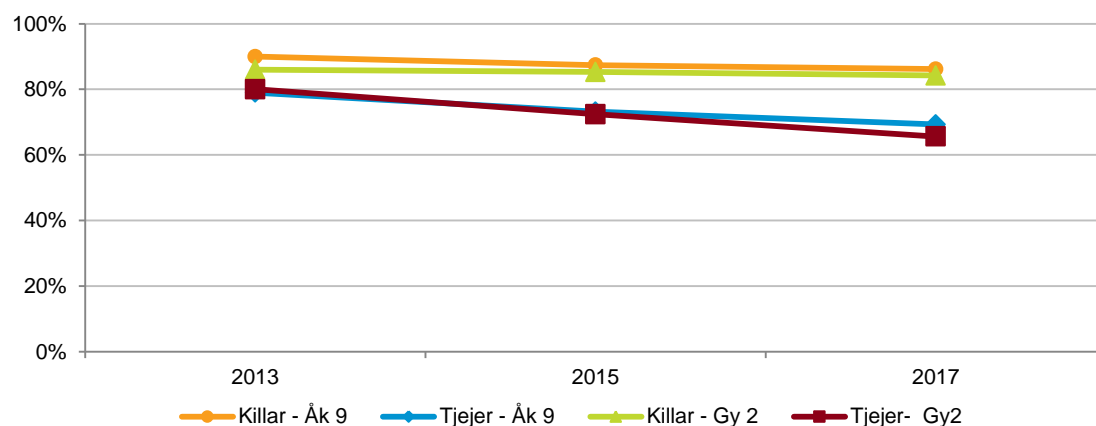
HÄLSOTAL FÖR BARN OCH UNGA

Folkhälsoenkät Ung har genomförts i länet vartannat år sen 2011 i åk 9 samt år 2 på gymnasiet och några data från hösten 2017 redovisas här. Samtliga kommuner i länet har deltagit inklusive regionens Naturbruksgymnasium i Tenhult. Data redovisas uppdelat på kön och inom parentes visas 2015 års resultat som var den senaste mätomgången.

Allmän hälsa

På frågan ”Hur mår du rent allmänt?” svarar de allra flesta ungdomar att de mår bra eller mycket bra. Sammantaget ses en nedåtgående trend bland tjejerna jämfört med killarna som ligger på i stort sett samma nivå som tidigare.

Tabell xx: Hur mår du rent allmänt? (Åk 9)

Psykisk hälsa

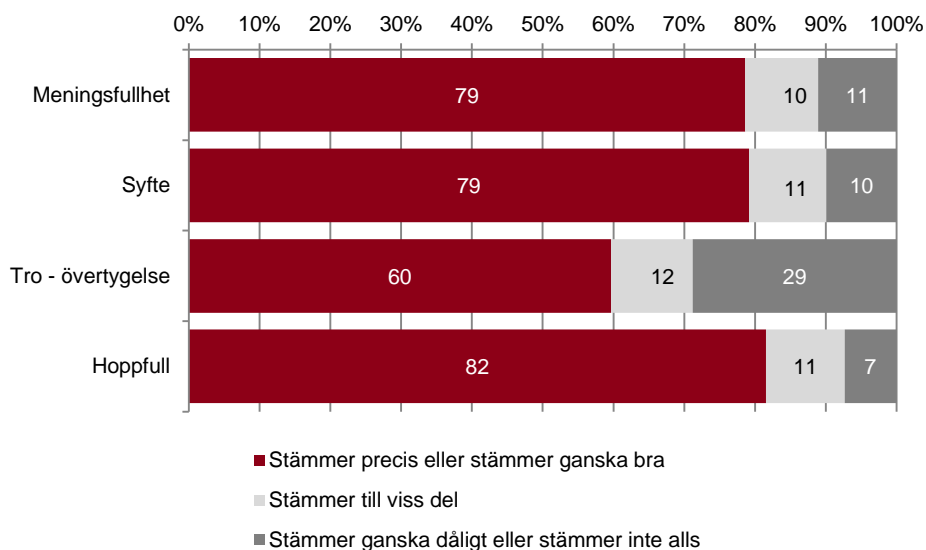
Andelen elever med minst två psykosomatiska besvär mer än en gång i veckan eller oftare är relativt lika jämfört med föregående mätning men skillnaden är störst mellan könen. Inom parentes anges värdena för år 2015. Bland tjejerna i åk 9 uppgår 53 % (51 %) att de har psykosomatiska besvär medan 24 % (23 %) av killarna rapporterar samma. I gymnasiet år 2 är det 59 % (55 %) av tjejerna och 25 % (27 %) av killarna som rapporterar att de har psykosomatiska besvär.

Existentiell hälsa

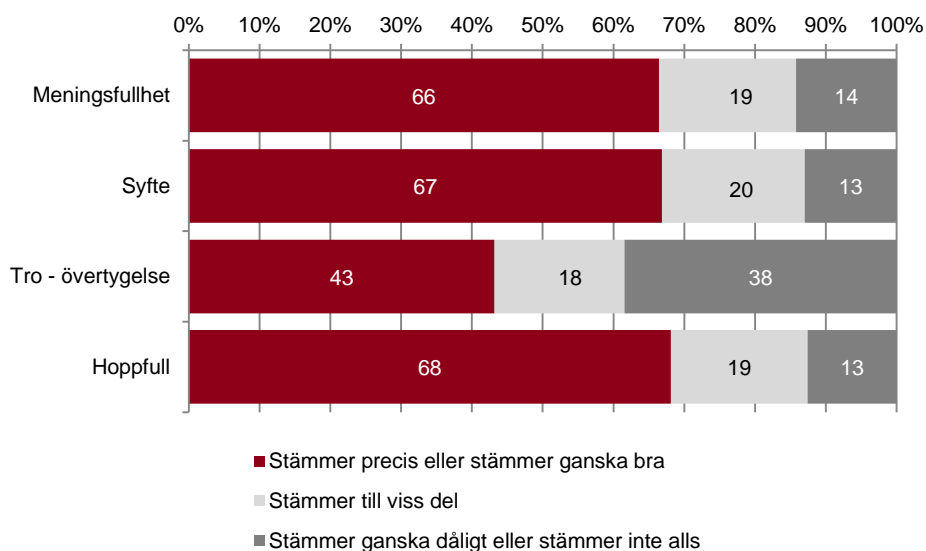
Eleverna har fått svara på frågor om existentiell hälsa och inrymmer påståenden om livet känns meningsfullt, har ett syfte, om de har en tro eller övertygelse och hoppfullhet inför livet. Årskurs 9 och gymnasiet år 2 är sammanslagna men redovisas uppdelat på kön. Killarna instämmer i högre omfattning än vad tjejerna gör.

Hur väl stämmer påståendena?

Killar (åk 9 och gy 2)

Tjejer (åk 9 och gy 2)

Rökning

Rökfria är 88 % (90 %) tjejer och 91 % (91 %) killar i åk 9. Daglig rökning är fördelat på 3 % (3 %) tjejer och 2 % (3 %) killar och övriga uppger att de röker ibland.

I gymnasiets år 2 uppger 79 % (80 % resp. 77 %) bland både tjejer och killar att de är rökfria. Daglig rökning är fördelat på 5 % (7 %) tjejer och 6 % (7 %) killar och övriga uppger att de röker ibland.

Intensivkonsumtion av alkohol

Intensivkonsumenter av alkohol är de som dricker en större mängd alkohol vid ett och samma tillfälle någon gång per år eller oftare. Andelen elever i åk 9 som intensivkonsumerar alkohol är 13 % (11 %) tjejer och 13 % (12 %) killar medan det i gymnasiet är 37 % (36 %) tjejer och 44 % (45 %) av killarna.

Barnets rätt till likvärdiga villkor och förbud mot diskriminering

Region Jönköpings län arbetar för alla barns lika värde, jämställdhet, jämlikhet och förbud mot diskriminering.

UTBILDNING

Regionens naturbruksgymnasier

Regionens gymnasieskolor Tenhults Naturbruksgymnasium och Stora Segerstad Naturbrukscentrum har fungerande planer mot diskriminering och kränkande behandling. För elever med extra behov av anpassning och stöd kan den ges på flera nivåer. Målet är att eleverna ska kunna utvecklas och genomföra utbildningen som planerat. Flödesschema för att uppmärksamma och hantera skolfrånvaro används.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Likvärdig tillgång till hälsovård

Beslut om start av familjecentraler i Mullsjö och Gnosjö kommuner togs under hösten. I kommunerna Nässjö, Sävsjö och delar av Jönköping har befolkningsstillväxten resulterat i att familjecentralernas lokaler är för små. Barnunderlagen är så stora att vissa familjecentraler skulle behöva delas i två. Särskilt viktigt är detta i områden med familjer som behöver extra stöd. I arbetet med utveckling av våra ungdomsmottagningar i länet startade planering av en pilotverksamhet med Ungdomsmottagning online. I planeringsarbetet deltar även E-hälso-rådet. Arbetet utgår från ungdomsmottagningen i Jönköping och ska finnas tillgänglig för alla ungdomar i åldern 13-22 år i hela länet.

Böcker som stimulans av barnens språkutveckling i fortsatt fokus

I utvecklingsarbetet Språklust samverkar Regionbibliotek Region Jönköpings län, länets folkbibliotek, Barnhälsovårdens utvecklingsteam och regionens logopeder för att lägga grunden för en god språkutveckling hos alla barn i länet. De generella insatserna har löpt på sedan hösten 2016, och i oktober 2017 lanserades riktade insatser i hela länet. Föräldrarna har tillgång till Språklustmaterialet på 1177. Under 2018 kommer de generella insatserna att utvärderas både ur ett föräldraperspektiv som ett professionsperspektiv.

Asylsökande

Faktadokumentet Barn och ungdomar i asylprocess ska säkerställa att barn som under asylprocessen visar tecken på psykisk ohälsa får den vård och det stöd de behöver och av den instans som har uppdraget att ge det. Dokumentet fastställdes 2017-06-07.

Barnsjukvård

Akutbesök på barn- och ungdomsmedicinska mottagningarna (barn 0-1 år) har uppgått till ca 3900 fördelat på 5 mottagningar men är en osäker siffra som kan bero på omorganisationen under året. Under år 2016 var antalet 4915. I stort sett alla har fått tid samma dag.

Nordisk standard för barn och ungdomar inom hälso- och sjukvård (NOBAB) som bygger på Barnkonventionen är utgångspunkten i arbetet för att få en jämlik vård så att barn vårdas tillsammans med andra barn och inte på vuxenavdelningar. Under året har en överenskommelse gjorts så alla länets barn 0-3 år som behöver slutenvård för buksmärtor och skalltrauma ska vårdas på barnklinik.

Regional Medicinsk Programgrupp barn- och ungdomssjukvård (RMPG barn) har under hösten startat den andra omgången av bakjoursutbildning för barnläkare inom Sydöstra sjukvårdregionen. Detta ökar kvalitén och tillgången till säker vård för barn inom sjukvårdsregionen.

Insatser psykisk hälsa

Ett antal insatser erbjuds av sektion Folkhälsa till länets kommuner för att främja psykisk hälsa hos barn och unga som *Dansa utan krav*, *DISA-metoden*, stöd för att starta lokala *Freja musikteater-grupper*, *Mindfulness* och workshop för *Vem är jag – en arbetsbok om identitet*. Spridning av insatserna görs fortlöpande till de kommuner som önskar.

Dansa utan krav har genomförts i fem av länets kommuner i samverkan med aktörer i respektive kommun, studieförbund och/eller ideell organisation. En presentation av *Dansa utan krav* har hållits för södra länsdelsgruppen med kommunerna Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo. Gruppleddare i *DISA-metoden* finns i 10 av länets 13 kommuner.

Utbildade konstnärliga ledare i *Frejametodiken* finns i samtliga länsdelar. *Frejagrudder* kan i och med detta erbjudas till alla i målgruppen unga inom autismspektrat. Utbildning i *Mindfulness* har genomförts för skolpersonal i Gislaved och Habo kommun.

Föräldrastöd

I samverkan med Länsstyrelsen har insatser gjorts för att inspirera till att utveckla ett föräldrastöd som riktar sig till alla föräldrar med barn i tonåren. En mötesplats med workshop anordnades med syftet att dela erfarenheter mellan deltagarna i insatser av universellt stöd till föräldrar med tonåringar och att starta upp en struktur för en hållbar länsövergripande samverkan. Målgruppen har varit tjänstemän inom både hälso- och sjukvården samt kommunerna i länet, idéburna organisationer och de som i sitt dagliga arbete kommer i direkt kontakt med föräldrar till tonåringar.

Barnanpassad information och barns delaktighet

Barn har rätt till information på ett begripligt sätt utifrån ålder och mognad. De har rätt att vara informerade om och delaktiga i frågor som rör deras liv och hälsa.

INFORMATION

Hälso- och sjukvård

Föräldrar som har nyfödda barn och föräldrar med barn 2-5 år får vid första besöket på BHV en nyckelringsnalle, ett informationskort och information om att de kan boka om tiderna, se barnets tillväxtkurva och att de kan förbereda sig själva och sitt barn inför besöket genom att läsa på 1177.se. Alla barn 2-5 år som besöker BVC får en Trygge-tatuering och föräldrarna får information om 1177.se.

Alla friska barn är välkomna hit!

Besök inte barnhälsovården om barnet är sjukt i en infektion, till exempel magsjuka, förkyning eller vattkoppor. Kontakta i stället din vårdcentral. Infekterade och friska barn ska inte vara i samma väntrum eftersom det då finns risk att smitta sprids.

Du kan alltid ringa sjukvårdsrådgivningen 1177 för råd om vart du kan vända dig.

På 1177.se finns kontaktuppgifter till din vårdcentral och fakta och råd om vanliga barnsjukdomar.

1177
VÅRDGUIDEN | Region Jönköpings län

Ett arbete har påbörjats för att få nya skyltar till barnhälsovården med information till föräldrar att bara friska barn hanteras inom BHV. Texten ska översättas till flera olika språk.

Anledningen är att hälsovården vill skydda nyfödda barn från infektioner.

Nalldagen genomfördes i april på Värnamo sjukhus med syfte att avdramatisera barnens kontakter med hälso- och sjukvården. Ett annat syfte var att underlätta till exempel hälsokontroller och vaccinationer, och att underlätta samarbetet mellan barnen och sjukvårdens medarbetare när barnen behöver sjukvård. Över 100 barn fick sina nallar och gosedjur undersökta och omplåstrade. [Barndialogen/Barnkonventionen](#)

En film om vaccination av barn spelades in under hösten på en skola i länet och kommer att lanseras på 1177.se. Tanken är att personal ska kunna hänvisa till filmen inför vaccination oavsett om den ska ske i skolan, på en vårdcentral eller infektionsmottagningen.

Ett projekt tillsammans med kommunernas skolsköterskor i Jönköpings län har påbörjats. Målet är att alla skolsköterskor ska ha ett kvalitetssäkrat och gemensamt metodstöd, som kan användas vid hälsosamtalen. Metodstödet ska bidra till att skolsköterskorna kan inspirera och motivera barnen till ett hälsosamt och bra liv.

DELAKTIGHET

Utbildning

I Stora Segerstads kvalitetsarbete ingår elevinflytande avseende arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Måluppfyllelsen utvärderas med hjälp av kursutvärdering och elevenkät. Skolan har också ett aktivt elevråd där frågor om t.ex. arbetsmiljö, elevhälsa och undervisning har lyfts.

Tenhults Naturbruksgymnasium har även preventionsarbete i form av ett startsamtal som genomförs med eleven före utbildningens start. Syftet är att kunna förebygga problem och ogiltig frånvaro. Andelen

elever som har fått stöd genom extra anpassningar, handlingsplan eller åtgärdsprogram utgör 33 % (66 av 199). Övriga elever klarar sina studier med hjälp av de individuella studieplanerna. Andelen elever med gymnasieexamen ökade från 67 % till 88 %. Skolsköterskans tid har kunnat utökas genom ett Skolverksprojekt, även detta för att tidigt kunna fånga elever i behov av stöd. Elevhälsoenkäten visar att 91 % av eleverna trivs bra eller mycket bra i skolan.

Hälso- och sjukvård

Ett barnvätrum invigdes i mars vid Öxnehaga vårdcentral då barn från en förskola fanns med och klippte bandet. Detta är resultatet av den barnrund som genomfördes 2014 då barn fick ge sina synpunkter på den fysiska miljön på mottagningen ur ett barnperspektiv.

[Barndialogen/Barnkonventionen](#)

Patientnämnden som tar emot synpunkter och klagomål har registrerat 60 ärenden som rör barn 0-18 år och är en ökning jämfört med 2016 då 39 ärenden togs emot för samma åldersgrupp. De flesta ärenden rör vård och behandling följt av kommunikation (information, bemötande m.m.).

I ett försök att få barns åsikter om sitt besök inom primärvården har en enkät med hjälp av iPads i direkt anslutning till besöket på mottagningen testats och visat sig fungera bra. Ett planeringsarbete pågår tillsammans med primärvården för att kunna genomföra enkäten i hela länet. Tanken är att även barnmottagningarna i länet ska ingå i arbetet.

Goda levnadsvillkor för barn och arbetet med barn som far illa

Region Jönköpings län ska vara den bästa plats att växa upp på. Regionen har ansvar för att upptäcka och stödja barn som far illa.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

För att följa upp barnets rätt till likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård mäts bland annat vårdgarantin och andra nyckeltal för barn.

Barn- och ungdomshälsan i länet eftersträvar hög tillgänglighet. Även om föräldrar och barn erbjuds tid inom 14 dagar är det inte ovanligt att föräldrar önskar att det ska bli något senare.

Väntetid för nybesök till Barn- och ungdomshälsan (BUH) i Jönköping, Nässjö och Värnamo gemensamt.

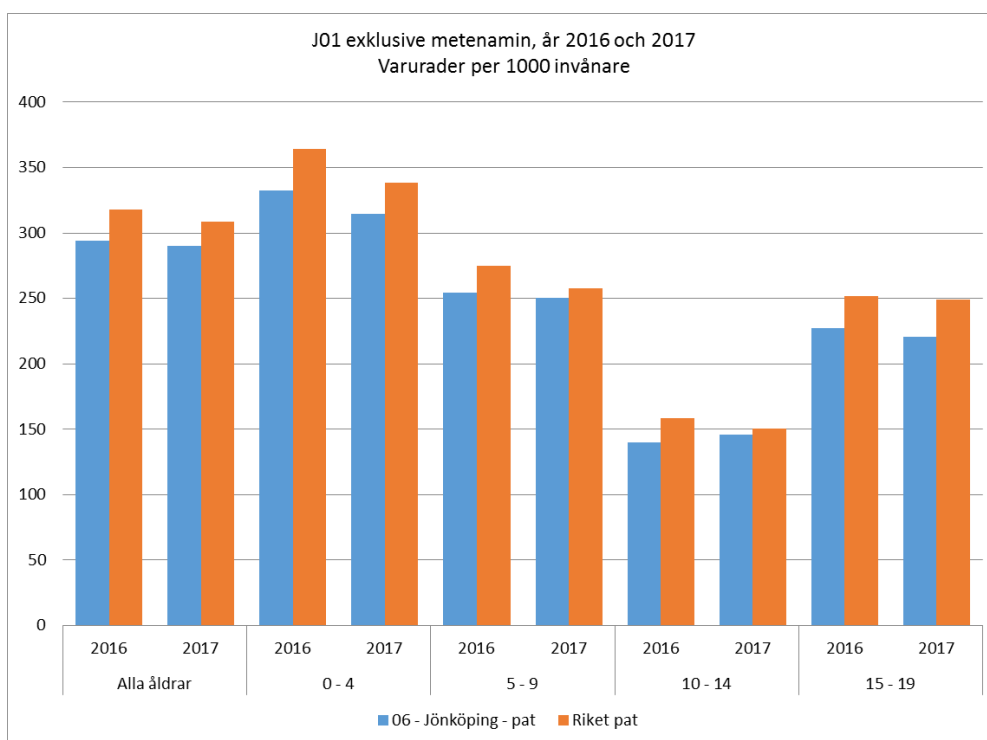
	1-14 dagar	15-30 dagar	31-60 dagar
Väntetid nybesök BUH i länet	32 %	39 %	29 %

Andel barn under 18 år som fått tid till **barn- och ungdomspsykiatrien**. Faktisk väntetid, helår. Resursbrist i form av personal har påverkat tid för utredning inom 30 dagar och prioriteringar har medfört att neuropsykiatriska utredningar måst vänta.

Barn- och ungdomspsykiatri	Tid för nybesök inom 30 dagar. Mål 90 %		Tid för utredning inom 30 dagar. Mål 80 %		Tid för behandling inom 30 dagar. Mål 80 %	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Höglandet	94 %	83 %	85 %	6 %	92 %	94 %
Jönköping	83 %	51 %	51 %	5 %	77 %	75 %
Värnamo	94 %	81 %	13 %	3 %	77 %	94 %

Nyckeltal 2017	Mål	Utfall 2016	Utfall 2017
Andel barn 1- 18 år som omfattas av vårdgarantin som fick komma på ett läkarbesök i primärvården inom 7 dagar (Helår)	100 %	94 %	93 %
Andel barn under 18 år som får träffa läkare och är färdigbehandlad på barnakuten inom 4 timmar	90 %	92 %	89 %
Andel barn under 18 år som omfattas av vårdgarantin och utfört planerat läkarbesök i specialiserad vård inom 60 dagar (Barnklinik, Helår)	80 %	82,5 %	76,1 %
Andel barn under 18 år som fått en tid inom 60 dagar inom specialiserade vården (Barnmottagning, Helår)	80 %	91,5 %	93,7 %
Andel barn under 18 år som fått en tid för nybesök inom 60 dagar på Barn- och ungdomshabiliteringen (Helår)	80 %	88 %	83 %

Förskrivningen av antibiotika i alla åldersgrupper ligger något lägre 2017 jämfört med 2016 och riket som helhet. I åldersgruppen 10-14 år har den ökat något i länet under 2017 medan det i riket har minskat jämfört med 2016.

En barnsjuksköterska med inriktning mot diabetes har från november 2017 fått i uppdrag att fungera som diabeteskonsulent (40 %). Denna insats kommer att fylla det stora behovet av utåtriktad verksamhet mot barn med diabetes inom förskola och skola i länet.

Införandet av rotavirusvaccination har resulterat i att betydligt färre barn behöver läggas in på grund av uttorkning orsakad av diarrésjukdom. Data kommer att publiceras i form av vetenskaplig artikel och kan därmed inte publiceras i skrift i förväg.

TANDVÅRD

Region Jönköpings län ligger fortfarande bland de bästa i landet när det gäller barnens mycket goda munhälsa. Barnen är alltid prioriterade i den kliniska verksamheten.

Nyckeltal	Mål	Utfall 2016	Utfall 2017
Andel 1- och 2-åringar som har fått en hälsobedömning av sin tandhälsa inom tandvården	95 %	80 %	81 %

GIFTFRI SJUKVÅRD FÖR BARN

I produktionen av olika varor och material används en stor mängd kemikalier som kan vara skadliga för människan och miljön. Barn är mer känsliga för kemikalier än vuxna eftersom deras immunsystem, hormonsystem, hjärnor och många andra organ inte är färdigutvecklade. Dessutom kommer små barn i mycket nära kontakt med saker i deras omgivning genom att de känner och smakar på dem. Det är därför viktigt att minimera deras exponering för skadliga ämnen.

Under 2017 påbörjades projektet *Giftfri sjukvård för barn* inom RJL, vilket är en del i Regionens program för hållbar utveckling 2017-2020. En broschyr togs fram, *Giftfria leksaker inom sjukvården*, som en vägledning för att rensa bort leksaker och pedagogiskt material som kan innehålla skadliga ämnen. Broschyren har spridits inom hela regionen bland de verksamheter som har leksaker. Bland annat har barnhabiliteringen och lekterapi i Jönköping samt BUP i Värnamo rensat bland sina leksaker, med stöd från centrala miljöenheten. Bakgrunden till att vi ska rensa bort gamla leksaker är att det kom striktare regler inom EU 2007, om vad leksaker får innehålla för kemiska ämnen. Dessa regler skärptes ytterligare 2012.

SAMVERKAN FÖRSKOLOR KOMMUNERNA

Hygien i förskolan med material om hygienråd, affischer, föräldrainformation samt pedagogiskt material har tagits fram av Smittskydd och vårdhygien i regionen. Jönköpings kommun som har hygienombud har fått utbildning och arbetet sprids nu i länet. Allt material finns att hämta på hemsidan för smittskydd.

[Smittskydd och vårdhygien](#)

SAMVERKAN SKOLOR KOMMUNERNA

Via webbstöd för skolornas hälsosamtal finns data på grupp-nivå som möjliggör riktade insatser utifrån behov på klass/skol/kommun-nivå. Detta möjliggör ett systematiskt arbetssätt för skolans hälsoarbete. Under 2017 har det skett satsningar på daglig pulshöjande aktivitet på skolor i länet. Inom förskolan har samverkan skett via förbättringsarbete för multifunktionella utomhusmiljöer. Båda dessa exempel involverar forskningsaktörer för att följa och befästa arbetet.

För att öka andelen unga som går ut skolan med fullständiga betyg har gemensamma samtal hållits med politiker från kommunerna, Region Jönköpings län, kommunchefer och region-direktörer.

BARN SOM ANHÖRIGA

Socialstyrelsens nationella nätverk för barn som anhöriga höll tillsammans med Nationellt Kompetenscenter Anhöriga (Nka) två seminariedagar i Stockholm. Utbildning och erfarenhetsutbyte mellan personal från landets regioner/landsting med fokus på interkulturellt perspektiv gav förnyad inspiration i det fortsatta arbetet.

Inom psykiatrin

Psykiatriska kliniken introduktionsutbildning för ny personal och studenter har getts vid två tillfällen under året. Informationsmaterial har tillhandahållits för barn, föräldrar och personal i form av broschyrer, filmer, böcker och webbsidor. Träffar för erfarenhetsutbyte tillsammans med socialpsykiatrin, för att stödja föräldrar i våra verksamheter, har genomförts vid två tillfällen. En film av Susanne Osten *Flickan Mamman och Demonerna* visades i en gemensam satsning med barnrättsombud, socialpsykiatrin samt psykosvården. Syftet var att uppmärksamma barn till föräldrar med en psykiatrisk sjukdom. Metoder för samtal med barn och föräldrar används i olika omfattning och utbildningar har genomförts för personal.

Inom somatiska vården

Inom somatiska vården saknas barnrättsombud på många enheter vilket påverkar arbetet med barn som anhöriga. Några kliniker gör extra satsningar där Ryhovs onkologiklinik har utvecklat och utvärderat sitt arbete under året. Intensivvårdsavdelningen i Eksjö och Jönköping har utarbetat en struktur för arbetet och påbörjat sin utvärdering.

Akutprocessen Barn i sorg är ett arbete för att stödja de barn vars förälder/närstående hastigt avlidit. Ett samarbete mellan ambulans, akutmottagning, vårdcentraler, polis, sjukhuskyrkan och i förekommande fall POSOM-grupper. Länet skolsköterskor fick vid ett gemensamt utbildningstillfälle information om arbetet och vad deras insatser kan bestå av. Flera skolsköterskor i länet intygade att arbetet fungerar väl.

KULTUR OCH FRITID

I januari 2017 föddes *Unga Spiradagen* som är en avknoppning av Stora Lekdagen som Jönköpings kommun beslutat sig för att sluta med. Under dagen hölls öppet hus med dans i många former. Barnen kunde dansa disco på discogolvet i entrén, få danslektioner, rita danskort, klä ut sig i danskläder, bli fotograferad och njuta av dans i många former, både som föreställning och i pop-up form i vår foajé.

I september hölls urpremiär av *De Fantastiska- en pjäs om ett garageband* som är en helt nyskriven pjäs av 24-åriga dramatikern Johanna Svalbacke. Musik skriven av Oskar Humlebo mer känd som Moto Boy. Föreställningen handlade om fem tjejer i 14-års åldern och deras liv, drömmar och relationer. Svåra och viktiga ämnen som togs upp var självskaðebeteende, homosexualitet och frånvarande vuxna. Pjäsen spelades både i Spira och på turné i länet för ca 5000 högstadieläver.

Monologen *Fotbollsbögen* har turnerat till skolor i länet i november månad. Föreställningen är skriven och framförd av skådespelaren Märten Svedberg och behandlar det känsliga ämnet homosexualitet i idrottsvärlden. Märten Svedberg har själv varit del av och upplevt det råa språket och det höga tonläget

inom lagsporter vad det gäller homosexualitet. Monologen är en mycket rak, tydlig och naken beskrivning av en kille som bestämt sig för att ”komma ut” för sin bästa vän. Föreställningen har setts av ungdomar på högstadiet och i gymnasiet.

Sommar i Spira. I början av juli spelades för första gången sommarteater i Spira i samarbete med kommunen. Det blev föreställningar framförallt för den unga publiken och deras föräldrar. Först ut var systrarna Andersson, multimusiker från Delsbo. Deras föreställning *Sommarröj med Andersson och Andersson* spelades ett tiotal gånger både utanför och inne i Spira. Totalt genomförde Smålands Musik och Teater 248 aktiviteter för 31 651 barn och ungdomar vilket är 38,5 % av samtliga aktiviteter under 2017.

LÄNSTRAFIKEN

En klassbiljett har införts för att underlätta resandet för barn i grupp och ersätter Duo/Familj då gruppen är >5 personer. Detta gäller för förskolor, förskoleklass, grundskole- eller gymnasieklass. Grupper >15 personer måste anmälas i förväg minst 5 arbetsdagar före resan. Resan kan göras mellan 9.00–15.00. Varje månad genomförs ca 200 resor av denna typ.

BARNAHUS VERKSAMHET

Antal för år 2016 redovisas inom parentes. Under året har sammanlagt 309 ärenden (345) från samtliga av länets kommuner hanterats på Barnahus. Alla åldrar från 0-18 år finns representerade bland ärendena. Barnförhör har hållits i 186 (247) fall. Läkareundersökning har genomförts på 40 (39) barn och unga. Region Jönköping ingår som ett av tre projektområden att genomföra ett utvecklingsprojekt på uppdrag av regeringen. Syftet är att ta fram en evidensbaserad modell för stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella övergrepp eller fysiskt våld. Modellen ska kunna användas i hela landet.

Regionens barnrättsbaserade verksamhet

I budget med verksamhetsplan 2017 framgår att regionen arbetar efter FN:s barnkonvention. Syftet är att barnrättsperspektivet ska kunna tillämpas i verksamheten och bidra till ett systematiskt och utvecklingsinriktat arbete. Förutsättningen är att kunskapen om barnets rättigheter hålls levande och utvecklas inom alla delar i regionen. En projektledare har under hösten utsetts för arbetet med Barnskyddsteam.

STYRDOKUMENT

En kommunikationsplan har upprättats för styrdokumentet för barnrättsarbetet i regionen. Arbetet har presenterats i ledningsgrupper för de olika verksamhetsområdena. Uppföljning av användningen av familjeformulär, åtgärds-koder kopplade till det samt orosanmälan för barn som befaras fara illa kommer att starta januari 2018 och följas per tertiäl. Policydokumentet Barn som anhöriga har reviderats och utgör fortsättningsvis ett riktlinjedokument.

BARNRÄTTSSOMBUD

Genom att ha barnrättsombud på samtliga enheter i regionens alla verksamheter kommer barnets bästa att ständigt finnas som ett medvetet perspektiv i arbetet. Antalet barnrättsombud är 273 personer. Detta bidrar till implementeringen i regionen. Ett utbildningsmaterial som kan användas på APT har tagits fram i samråd med barnrättsombuden. Där framgår bl.a. tydliga instruktioner om familjeformulär och orosanmälan som görs i Cosmic journalsystem. Nätverksträff för barnrättsombuden har hållits geografiskt fördelat i länet där nyheter inom området förmedlats och erfarenhetsutbyte genomförts. Ett fokusområde har varit orosanmälan och vad som händer inom kommunens socialtjänst när orosanmälan tagits emot och hur ärendena hanteras vidare.

UTBILDNINGAR

En utbildning i FN:s Barnkonvention har genomförts för nya barnrättsombud i regionen. På uppdrag av Strategigrupp barn och unga har läns-gemensam basutbildning hållits vid 7 tillfällen och på 5 orter i samverkan med Länsstyrelsen samt länets kommuner. Personal från regionens verksamheter har utgjort 13 % av de 595 deltagarna. Basutbildningen har haft en stor spridning där olika professioner deltagit som berikat utbildningstillfällena. De positiva utvärderingarna har presenterats för Strategigrupp barn och unga som gett fortsatt uppdrag med att ta fram en webb-utbildning som alternativ till fysiska utbildningar.

STÄRKA BARNS RÄTT INOM OMRÅDET SKYDD MOT VÅLD

Region Jönköpings län har ställt sig bakom avsiktsförklaringen med det övergripande målet att alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda när de bevittnat eller utsatts för våld genom lokala och regionala strukturer och insatser. Strukturerna och insatserna ska också förebygga våld mot barn och unga. Länsstyrelsen höll en uppföljningsdag för avsiktsförklaringen där Barnombudsmannen var representerad. RJL presenterade de insatser som genomförts under 2017. Följande insatser lyftes: 1) En projektanställd kurator (80 %) från hösten 2017 informerar verksamheterna om den modell som tagits fram för att arbeta med våld i nära relationer 2) Webb-utbildningen *Vera och Saga* (handlar om barn som far illa) har köpts in för regionens personal inom hälso- och sjukvården och ingår i modellen för arbetet 3) Seminarie-dagen om könsstämpning bland flickor hölls i april för kommun- och regionpersonal i samarbete med Länsstyrelsen. Då efterfrågan var mycket stor fick inte alla som önskade plats och därför ska ytterligare en seminariedag hållas under 2018.

FORSKNING

Under året har två studier inom området barn som anhöriga publicerats i form av vetenskapliga artiklar. På Barndialogen går det att ta del av artiklarna i sin helhet samt en sammanfattning på svenska. Analys pågår för två studier som omfattar barn och ungdomars samt föräldrars erfarenheter av vård då en förälder insjuknat i en cancersjukdom.

[Barndialogen](#)

